

Naročnina mesečno
18 Lir, za inozem-
stvo 20 Lir — ne-
deljska ladja ce-
loletno 34 Lir, za
inozemstvo 50 Lir.
Ček. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inserate.

Podružnica:
Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

SCOVENECC

Izba vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.
Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese
18 Lire; Estero, me-
se 20 Lire. Edizione
domenica, anno 34
Lire, Estero 50 Lire.
C. C. P. Lubiana
10.650 per gli abbo-
namenti; 10.349 per
le inserzioni.
Filiale:
Novo mesto.

Il Bollettino No 777

Le lotte sul fronte egiziano continuano con successo

**Numerosi prigionieri — La cattura
di un comando di battaglione
20 velivoli inglesi distrutti**

Il Quartier Generale delle Forze Armate co-
munica:

Sul fronte egiziano attacchi di reparti di ita-
liani e tedeschi hanno conseguito buoni risultati;
sono stati presi numerosi prigionieri e catturato
un comando di battaglione.

Intensa è stata anche ieri l'attività aerea: i
cacciatori germanici hanno abbattuto nove »Spit-
fires«, i nostri uno quadrimotore del tipo »Liberator«,
due altri apparecchi britannici sono precipitati
in mare colpiti dalle artiglierie della piazza di
Tobruk, dove incursioni nemiche hanno ucciso
alcuni arabi e causato limitati danni.

La difesa contraerea di Bengasi ha centrato
e distrutto un velivolo avversario portando così a
100 il numero degli apparecchi abbattuti.

L'aeroporto di Ta Venezia è stato attaccato
da formazioni di bombardieri dell'asse; nel corso
di queste azioni la RAF perdeva sette aerei ad
opera della caccia italiana e due di quella tedesca.
Sei nostri aeroplani non sono tornati alle basi delle
operazioni svolte nelle ultime due giornate.

Razširjen prodor proti jugu

**Na južnem odseku so nemške čete razširile prodor proti jugu in prodrle globoko v sovjetske postojanke
Pri Volhovu je bil ujet poveljnik 2. sovjetske armade general Vlasov**

Berlin, 14. jul. Izvešček iz današnjega nem-
škega vojnega poročila:

Na južnem odseku vzhodnega bojišča so
nemške in zavezniške čete razširile prodor proti
jugu in prodrle globoko v sovjetsko utrjeno črto.
Letalstvo je uspešno in neprestano podpiralo bor-
be na zemlji ter uničevalno zasledovalo umikajo-
čega se nasprotnika.

Na srednjem odseku vzhodnega bojišča
je bilo več sovjetskih napadov odbitih. Obroč oko-
li obkoljenih sovjetskih oddelkov se vedno bolj
zožuje.

Na bojišču pri Volhovu je bil med drugimi
ujet tudi vrhovni poveljnik 2. sovjetske armade
general Vlasov.

Na palestinski obali je nemška pod-
mornica z 2 torpedi zadela veliko sovražno pe-
trolejsko ladjo.

V Egiptu je bilo samo krajevno delovanje
pri El Alameinu.

Na Maliti so skupine nemških in italijan-
skih bombnikov stalno napadale letališče.

Na južni angleški obali so nemški lahki
bombniki potopili eno angleško spremljevalno
ladjo.

Angleški bombniki so zadnjo noč napadli več
mest v zahodni Nemčiji. Med civilnim pre-
bivalstvom je bilo nekaj žrtev. Škoda je bila po-
vračena v stanovanjskih četrtih v Duisburgu.

Pet napadajočih letal je bilo sestreljenih.

Berlin, 14. jul. AS. Iz vojaških virov se je zve-
delo, da so nemška vojna letala včeraj v sprem-
stvu lovskih letal uspešno napadla pristaniške
naprave v Rostovu in povzročila številne požare.

Berlin, 14. julija. AS. Iz nemških virov se je
izvedelo, da je nemško letalstvo včeraj nadalje-
valo z napadi na sovjetski preskrbovalni promet
na južnem odseku vzhodnega bojišča. Zadetj so
bili mnogi vlaki, ki so prevažali vojno gradivo,
vojaštvo in avtomobile. Rusi so na tem bojišču
zgubili 35 letal.

Berlin, 14. julija. AS. »Zwölf Uhr Blatt« pri-
naša brzojavko svojega posebnega dopisnika na
vzhodnem bojišču, ki pravi, da uporabljajo Sovjeti
v bojih, ki so se začeli 5. julija severno od Orla,
34 tonske tanke, na katerih so nameščeni metalci
ognja. Ti tanki pa niso rodili uspehov, na katere
je računalo rdeče poveljstvo, kajti Nemci so jih
onesposobili po večini z ročnimi in dinamičnimi
bombami, ostale pa je uničil koncentrični ogenj
protitankovskega topništva, preden so lahko dospeli
na bojišče, kjer je bila nemška pehota, proti ka-
teri bi lahko uporabljali te metalce ognja.

Berlin, 14. julija. AS. DNB poroča, da so angle-
ški bombniki zadnjo noč spuščali razdiralne in za-
žigalne bombe na nekatere kraje v zahodni Nem-
čiji. Na vojaških ciljih ni bilo nobene škode. Mno-
go civilistov je bilo ranjenih. Po desletju prišel
poročilih sta bili sestreljeni dve napadajoči letali.

Berlin, 14. julija. AS. Iz vojaškega vira se je
izvedelo, da je nemško letalstvo tudi včerajšnji
dan podpiralo kopenske boje na južnem odseku
vzhodnega bojišča ter izvajalo množične napade
na razne cilje v pokrajini okoli Rostova, napadalo
pa je tudi vse postojanke, kjer se je zbiralo vo-
jaštvo. Po dosedanjih poročilih je bilo v zračnih
bojih zbitih šest sovjetskih letal. Na srednjem od-
seku vzhodnega bojišča je nemško letalstvo na-

padalo nasprotnikove zveze in napadajoče sovra-
žno oddelke, ki jim je zadalo znatne izgube. Pet
sovjetskih letal je bilo na tem odseku sestreljenih.

Bern, 14. julija. AS. Brzojavke, ki jih pošiljajo
severnoameriški dopisniki iz Moskve, priznavajo,
da je bil sovjetski odpor na bojišču pri Voronežu
stret ter dodajajo, da se rdeče čete še naprej bore
med umikanjem in si prizadevajo, da bi se izmak-
nile nemški obkolitvi.

Stockholm, 14. julija. AS. Londonski list »Eve-
ning Standard« danes zjutraj takole piše o položaju
na vzhodnem bojišču: Nismo še čisto obupali, toda
zadnje bitke so jasno pokazale, da so Nemci po-
polnoma sposobni vsiliti sovražniku premikajoče
se bojišče pod pogoji, kar najbolj ugodnimi za
Nemce. Angleško upanje o stalnosti ruskega bojišča
je bilo slabo utemeljeno. »Daily Telegraph« pa pri-
pominja a svoje strani tole: Nemški uspehi na bo-
jišču pri Donu, ki so omogočili zasedbo bogate po-
krajine in velikih živilek zalog, nas navdajajo k
temu, da zopet uporabljamo besedo »nevarnost«.

V Londonu se zavedajo resnosti položaja

Zeneva, 14. julija. AS. Dopisnik lista »Journal
de Geneve« poroča iz Londona, da angleški uradni
krogi priznavajo ekrajno resnost položaja. Doim
Japonci nadaljujejo ofenzivo v pokrajini Čekiang,
se pripravljajo novi udarci v Egiptu. Položaj na tem
bojišču najbolj skrbi pristojne angleške kroge. Mo-
skovski dopisniki londonskih listov poročajo, da
položaj na vzhodu od začetka vojne nikdar ni bil
tako težak kakor zdaj. Dopisnik »Daily Telegra-
ph« javlja, da bodo kmalu zveze s sovjetsko arma-
do pretrgane, doim »Times« govori o okrepitvah,
ki so jih dobili Nemci zlasti v letalstvu, ki mu je
tudi pripisati velike uspehe nemških sil pri zad-
njih bojih.

Bitka na egiptovskem bojišču se uspešno nadaljuje

**Prijetih je bilo mnogo ujetnikov ter poveljstvo nekega bataljona
20 angleških letal sestreljenih**

Vojno poročilo št. 777

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:

Na egiptovskem bojišču so napadi ita-
lijanskih in nemških oddelkov rodili dobre uspehe:
prijetih je bilo mnogo ujetnikov in ujeta je bilo
tudi poveljstvo nekega bataljona.

Letalsko delovanje je bilo tudi včeraj močno:
nemški lovi so sestrelili 9 Spitfirejev, naši pa štiri-
rimotorno letalo vrste »Liberator«; dve drugi an-
gleški letali sta tresli v morje, zadeti od topni-
štva v Tobruku, kjer so bili pri sovražnem
napadu ubiti nekateri Arabci ter je bilo prizade-
jane nekaj škode.

Protiletalsko topništvo v Bengaziju je za-
delo in sestrelilo eno nasprotno letalo; s tem zna-
ša število nad Bengazijem sestreljenih letal 100.

Skupine osnih bombnikov so napadle letali-
šče Ta Venezia. Med tem napadom je zgubila
RAF 7 letal in sicer so jih 5 sestrelili italijanski
lovi, 2 pa Nemci. Zadnja dva dni se ni vrnilo
šest naših letal.

Nekje na bojišču, 14. julija. AS. Posebni do-
pisnik agencije Stefani poroča: Včeraj so italijan-
ski lovi, ki so spremljali skupine italijanskih in
nemških bombnikov v Sredozemlju, sestrelili pet

sovražnih letal. Šesto angleško letalo je bilo ver-
jetno sestreljeno, druga pa so bila poškodovana.

Rim, 14. julija. AS. Italijanski tisk poudarja,
da je sovražnik zadnje dni na afriškem bojišču ob-
novil svoje poskuse, zmanjšati pritisk osnih sil.
Napadi, katere so izvedle angleške čete in ki so
bili posebno siloviti na obrežnem odseku, so se vsi
zlomili ob trdem odporu italijanskih in nemških
čet. Edina posledica teh napadov je bila, da je
angleška osna armada zgubila veliko število ljudi
in znatno količino vojnega gradiva. Oeno letalstvo,
ki je zasedlo nova letališča, mnogo bližja bojišču,
lahko zdaj zelo izdatno in še močnejše nastopa. Pri
El Alameinu, kjer se nahajajo ostanki osme arma-
de in kamor prihajajo okrepitve z bližnjega vzhoda,
so osne čete pripravljene zlomiti zadnje in brez
dvoma najtrdnjše sovražne obrambne črte.

Zeneva, 14. julija. AS. »Journal de Geneve«, ki
razpravlja o položaju v Egiptu, pravi, da se Egipt
nahaaja v paradoksnem položaju, ko pasivno pri-
sojstuje srđiti borbi na svojem lastnem ozemlju.
Navzlic angleškemu pritisku hoče Egipt ostati iz-
ven spora. Italijansko-nemški uspehi so brez dvo-
ma okrepili upanje nacionalistov, ki zahtevajo
egiptsko neodvisnost. Notranja egiptska politika je
na odločilnem preobratu, kar dokazuje dejstvo, da
se je Nahas paša ločil od svojega starega sodelavca
Makreim Ebid paše, ki je bil tudi izključen iz
vafdiščne stranke.

Prebujenje poveljne Italije

Finski list o Duceju kot obnovitelju slavnega rimskega imperija

Helsinki, 14. julija. AS. Politični finski tednik
»Svenskabottenc« prinaša članek o prebujenju po-
vojne Italije pod genialnim in daljnovidnim vod-
stvom Benita Mussolinija ter našteva odlične za-
sluge fašističnega režima na vseh področjih, v
vojski, mornarici in letalstvu, v civilizaciji, v bo-
niškacijskih delih, v umetnosti, znanosti in na
raznih drugih področjih, kjer je to obširno delo-
vanje postavilo Italijo na prvo mesto med narodi.

Italijanska vojska, mornarica in letalstvo sta
v sedanjih vojni zadivila svet; zlasti so pa zadivili
zadnji tedni neprestanih uspehov, junastev in žr-
tev vseh vrst italijanskih oboroženih sil v Sre-
dozemlju, v tistem Sredozemlju, ki je bilo in po
pravici spet postaja edinstvena slava rimskega
imperija. Italija nam je pokazala s svojo sme-
lostjo in odločnostjo, kako je treba iti proti zma-
goviti bodočnosti. Na stotine konvojov z italijan-
sko-nemškimi četami je bilo varno prepeljanih
preko morja, nešteto zmagovitih bitk je bil iz-
vojevanih proti mogočnim angleški mornarici, po-
membna pomoč je bila dana tudi nemškim tova-
rišem v pešeni puščavi.

Poleg triumfalnih starih imperialnih cest je
Mussolini dodal novim rimskim legionarjem nove
cesarske varne ceste. Od boljševeškega bojišča do
puščave najdete povsod zmagujočega italijanskega
vojaka, ki se bori za gotovo zmago pravice in
civilizacije proti nasilstvu in barbarstvu. Italijan-
sko-nemškimi četami je bilo varno prevažati vo-
jaštvo proti boljševizmu, želimo sijajno zmago in
dosego vseh njegovih ciljev. Doim je glavni so-
vražnik Italije Anglija, je glavni sovražnik Fin-
ske Sovjetska Rusija, toda zaradi angleško-boljše-

viške zveze bo italijanski triumf nad Anglijo tudi
v dobrobit Finski. Sledimo koraku italijanskega
vojaka s hvaležnim srcem in z navdušenjem, ka-
kor ga je kazala Italija tako ganjeno za nas, ka-
dar smo se v prejšnji vojni sami borili proti pre-
močnemu boljševiskemu napadalcu.

Vzrok Timošenkovih umikov

**»Pravda« piše, da so Nemci vrgli v boj dva milijona mož, 20 oklepnih
divizij in 700 letalskih eskadril — Nedič je prepričan, da bodo zmagale
osne sile in njihovi zavezniki**

Trieste, 14. julija. Znani časnik Taulero Zul-
berti objavlja v današnjem »Piccolu« poseben čla-
nek o velikih Timošenkovih umikih. Iz njega po-
snemamo naslednje zanimive odstavke:

Resnica je, da prostor lahko postane orožje,
toda le za tiste, ki je zmogen iztrgati nasprotniku
pobudo in jo obdržati. Dejstva dokazujejo, da za
osne sile in Japonsko prostor ni nikakšen problem.
Glede morja dejstva to vsak dan dokazujejo. Ita-
lijanske, nemške in japonske podmornice nastopajo
po vseh morjih sveta.

Londonski list, ki je dal sovjetskemu maršalu
svoje nasvete, bo lahko kmalu spoznal uspeh tega
nasveta. Timošenko se mora postaviti po robu z
ocuplo številčno premočjo, in to mora storiti v naj-
večji meri — pripominja zamizni strateg onstran
Rokava — verjetno s tveganjem splošnim umikom.
Zadoščenje pa bo skaljeno z načinom, h kateremu
se bo skušalo sovjetsko vrhovno poveljstvo zateči
kot k zadnjemu, to je k prostoru.

Tudi preteklo poletje so poskušali po vsaki
gigantski uničevalni zmagi na isti način opravi-
čevati svoj neizogibni poraz. Sedaj so že začeli ob-
javljati številke. »Pravda« je danes zjutraj sporo-
čila, da so Nemci vrgli v boj 2 milijona mož, 20
oklepni divizij in 700 letalskih eskadril. To oko-

liščino so takoj sprejeli v Londonu in Washingtonu,
kjer je zelo značilno odjeknila.

Je res, da se je nemška vojna sila navzlic ve-
liki zaposlenosti in strašnemu prezimovanju zadnjo
zimo zelo pomnožila? Ali je torej zagotovo res, da
se je sovjetska vojna moč zmanjšala in da v zim-
skem odmoru niso dovolj nadomestili izgub iz
prejšnjega poletja? Če je tako, potem je položaj
zelo težak in smo priče borbi, ki se bo katastro-
falno razvijala.

Na dan, ko je »Kralj Peter« sporočil iz Kaira,
da je premeštel glavni stran erbskih oboroženih sil
iz Egipta v srbske gore in da je imenoval generala
Mihajlovića za poveljnika glavnega stana, je pred-
sednik erbske vlade, general Nedič, podal v Bel-
gradu naslednje zanimive izjave: »Kdo bo zmagal-
valec? To je čisto jasno. Hitler sam je to povedal
in kar on pove, je neodstotna resnica. Nemčija bo
zmagala in z njeno zmago se bo začela nova doba
miru in blagostanja za vsa evropska ljudstva.« V
pojasnilo teh izjav piše »National Zeitung«: »Sko-
zi usta svojega najuglednejšega voditelja je srbsko
ljudstvo še enkrat pokazalo svoja čustva in name-
ni, ki ga navdajajo. Srbsko ljudstvo ve, da bodo
zmagale osne sile in njihovi zavezniki in da ima
lahko tudi ono od te zmage znatno korist.«

Oсна ofenziva na morju — nevarna

Rim, 14. jul. AS. »Daily Express« piše v svo-
jem uvodniku, da je položaj angleške trgovske
mornarice zelo težak in da se na vsak način mora
rešiti vprašanje razlike med potopljenimi in
novozgrajenimi ladjami, ki lahko postane eno naj-
kritičnejših in najusodnejših vprašanj cele vojne.
Ne samo — tako piše uvodničar — da ni le oslab-
ljena naša napadalna moč, marveč celo možnost
nadaljevati vojno. List zahteva na koncu, naj an-
gleška vlada začne objavljati seznam potopljenih
ladij. Neki drugi londonski list pa s svoje strani
piše o vladni nameri, da bo prihodnja debata o
potopitvah zaveznih ladij v spodnji zbornici taj-
na in pravi: Res da bo tajna, vendar pa bo vsaj

nekaj dejstev objavljenih občinstvu. Ljudstvo ima
pravico zvedeti za naše pomorske izgube, če to ni
v korist sovražniku. »Daily Mail« pa pravi, da je
glavna namera o tajni debati glede pomorskih
zmag bojazljivost. Vsekakor bo treba nekaj storiti,
da bo javnost spoznala strahotno težo udarcev, ki
jih mora prenašati trgovska mornarica in za ka-
tere javnost še ne ve. Velika osna ofenziva na
morju ni manj nevarna kakor ofenziva v Rusiji
ali Egiptu, čeprav so njeni uspehi manj znani.
Kajti, če bomo zgubili bitko za morje, bomo izgu-
bili vojno, pa naj se zgodi kar koli v Rusiji, v
Egiptu ali na drugih bojiščih.

Novo nemško letalo

Nese čudovito velik tovor in lahko pristane na majhnem prostoru

Rim, 14. jul. AS. Posebni dopisnik lista »Po-
polo di Rom« poroča z bojišča ob Donu, da Sovjeti
nimajo časa za reden umik in pred prihodom na-
sprotnika vse uničijo. Ta položaj je posledica bi-
ke pri Harkovu, v kateri so bile najboljše Timo-
šenkovske sile uničene. Nemci so to leto spremenili
svojo strategijo. Namesto prejšnjega največjega pri-
tiska na srednjem odseku vzhodnega bojišča in
stranskih pritiskov, so se letos vrgli samo na eno
točko z namenom presekati zveze med Moskvo in
Kavkazom.

Dopisnik nato poroča, kako je opazil med na-
predovanjem proti Donu novo vrsto transportnega
letala in novo vrsto avtomobilov. Novo letalo ima
nekam čudno zunanost ter značilen zvok motor-
jev. Ta letala lahko pristanejo na majhnem pro-
storu in skoro navpično ter lete po zemlji le ne-
kak desetini metrov, ko so se vsedla na tla. Nosijo
lahko čudovito velik tovor. Dopisnik je videl, ka-

ko so iz enega samega letala iztovorili celo pol-
sko pisarno in eno radijsko oddajno postajo. Dru-
ga letala so pripeljala veliko količino bencina ter
mного strojníc z orožjem vred. Vsako letalo lahko
nese šest do osem tisoč ton težko breme in ima
pred drugimi še to prednost, da lahko pristane na
manj kot 100 metrov dolgem prostoru in je veli-
kega pomena za zalaganje kolon, ki napredujejo
po sovražnem ozemlju. Na bojišču pri Donu je ne-
ko tako letalo v enem jutru prepelalo 20 poljskih
topov z orožjem.

Rim, 14. julija. AS. V angleških vojaških kro-
gih posvečajo veliko pozornost in zanimanje novi
vrsti nemškega lovskega letala »Focker Wulf 190«,
ki so ga zadnje dni uspešno uporabljali tudi za
bombardiranje angleške jugozahodne obale. Ka-
kor piše neki angleški strokovnjak, je pokazala
povzročena škoda, da je to letalo zaradi svoje iz-
redne gibčnosti eno najboljših letal na svetu.

Poziv nemškim industrijcem

Berlin, 14. jul. AS. V pozivu voditeljem nem-
ške industrije je nemški minister za orožje in
strelivo Speer gredočil, kako je potrebna mobilizacija
železnih rezerv, da bo lahko dosežena še
večja količina orožja. Pomnožitev proizvodnje oro-
žja, ki jo je zapovedal Hitler nemški industriji, pravi
minister Speer, zahteva nujno prav takšno pomno-
žitev proizvodnje jekla; zato sem predlagal
Hitlerju široko zbiranje železa za zalaganje nem-
ške vojne industrije s tolikšno zalogo, ki bo lahko
krila kakršno koli povečanje proizvodnje v oboro-
ževalni industriji. S Hitlerjevo odobritvijo in po
naročilu maršala Nemčije sem torej izdal odlok
za povečanje železnih rezerv. Oboroževalni mini-
ster se nato obrača na rodoljubnega duha indu-
strijev in delavcev, pripominjajoč, da ob odloči-
tev borbe, ki se zdaj bije, odvisna tudi od koli-
čine orožja in vojnega gradiva, ki ga za vsako to-
no jekla dobivajo junaški borci na bojnih poljanah.

Angleški napad na Dansko

Kopenhagen, 14. julija. AS. Angleški bomb-
niki so predsončnim napadli dansko mesto
Tönder v južni Jütlandiji ter povzročili škodo
zasebni lastnini. Med prebivalstvom je bilo pet
mrtev in več ranjenih. Eno letalo je bilo se-
streljeno, dva pilota sta bila ob življenje.

Čangkajšek prosi pomoč

Šanghaj, 14. julija. AS. Iz Čungkinga poro-
čajo, da je žena maršala Čangkajška odpoto-
vala v Združene države, kamor gre, da bi pro-
sila pomoči, ki jo Kitajski nujno potrebuje
zaradi resnega vojaškega položaja, ker se ta
trenutno razvija slabo zanjo.

Vrhnika, nekdanje važno prometno središče

Jazon in njegovi fantje Argonavti so Vrhničanom dobro znani

Zgodovinarju je znano, da je bila Ljubljana v starem veku plovnata reka, ki je imela važno vlogo v prometu med Adrijo in spodnjim tokom Donave, zlasti v dobi rimskih cesarjev. Že v davni Grčiji je bilo znano, da je moči priti od Črnega morja po Istru (spodnji Donavi), po njenem južnem toku (Savi) in po nekem pritoku tega dotoka (to je po Ljubljani) na adrijsko carsko ozemlje. Na podlagi take zvezne poti, je nastala tudi baika, po kateri je grški junak Jazon, vodnik argonavtske odprave, ki je mitološko sporočilo postavila v sredo trinaestega stoletja pred Kristusom, na svojem begu iz Kolhisa, mesta ob Črnem morju, kjer si je pridobil zlato runo, prišel po Istru v Savo in odtod v Nauportus (sedanje Ljubljano). Dalje pravi baika, da je Jazon spravil svojo ladjo Argo s pomočjo ondodnih prebivalcev čez hribe v neko onstransko reko, ki se je izlivala v Adrijo. Očividno je tu govor o neki, v starem veku jako uporabljeni prometni zvezi. O tem priča že ime Nauportus, to je: nosilec ladje, kot ime neke reke, po kateri so večkrat plule ladje.

Odlična prometna lega je že v davnih časih kar vabila, da bi nastala ob reki Nauportus človeška bivališča. Najvažnejša kraja na tem ozemlju sta bila: Emona (Ljubljana) in Nauportus (Vrhnika), ki je dobila ime po istoimenski reki. Nauportus je bilo glavno naselje Tavrisikov, nekega keltskega plemena, ki je tvorilo v Norikumu jedro ondodnega prebivalstva. Naselje se je pod rimsko nadvlado takoj razcvetelo, da ga je Cornelius Tacitus, največji rimski zgodovinar (50—166 po Kr.) imenoval »municipium«, mesto z lastnimi postavami in lastnimi oblastni.

Strabo, slavni grški zemljepisec (63 pred Kr. — 20 po Kr.), ki je v 17 knjigah svoje »Geographike« opisal vse dežele tedanjega sveta, je navedel tudi podrobnejše podatke o legi davnega Nauportusa. Strabo poudarja velik pomen tega mesta glede na promet in navaša, da prevažajo s tovornimi vozovi vsakovrstno blago iz Akvileje v Nauportus, odtod pa z ladjami in s čolni v spodnji del Donave in dalje v sosednje dežele. Ker so v Nauportusu preložili vse došle tovare, je postalo mesto sčasoma jako imenitno, saj je bilo tu zbirališče rimskega in grškega blaga. Strabo poroča dalje, da so prebivalci tistih krajev kupčevali z medom, voskom in smrekovim lesom, in da v teh krajih uspeva tudi vinogradništvo. Za vse te proizvode, ki so jih potem prevažali na vzhod z ladjami, v Akvilejo pa z vozovi, je bil Nauportus važno prekladalšče.

Že pred Strabonom je grški zgodovinar Polibios (200—120 po Kr. r.) omenjal, da je v deželi Tavrisikov, kjer so najdišča zlata, važno prometno in trgovsko središče Nauportus. Po vsem tedanjem svetu je dalje slovelo noriško ieklo, ki so ga pridobivali nedaleč od Nauportusa. Razni staroški pisci so tudi omenjali, da sta pri prebivalcih Norika in Ilirije zelo razvili poljedelstvo in živinorejo in da ondi pridobivalo zlato in ieklo in da je zlasti dosti žita, dalje živine, da strojijo kože in izdelujejo sir.

Le pametno sončenje koristi

Ljubljana, julija 1942.

Po Ljubljani vidimo sedaj že vse polno ogorelih obrazov in marsikdo se rad pohvali, da je ogorel po vsem telesu, torej, da je letošnje poletje izkoristil, kolikor se da in da se je temeljito naučil sonca. Sončenje je res koristno zdravilo, toda motijo se tisti, ki mislijo, da so toliko več pridobili zdravja, čim bolj so ogoreli. Taki kopalci in taki prijatelji sončenja so nank o sončenju napačno razumeli in sonce tako rekoč — zapravili.

Zakaj se prav za prav sončimo in v čem nam koristi na zdravju? Odštejemo tiste koristi sončenja, ki se nudijo samo ob sebi in ki jih takoj razumemo: namreč prijetno toplotno ogrevanje in dremanje v vročini, vedno svež zrak, prilika, da se človek takoj osveži v vodi, to so res samo trenutne koristi. Pravo sončenje pa nam koristi s tem, da nam sonce presnavlja v telesu snovi v take, ki jih za zdravje res potrebujemo. To je predvsem vitamin D, ki nastane pod vplivom sončnih kratkovalovnih žarkov in katerega pomanjkanje povzroči v telesu rahitis in vse posledice te bolezni, kakor nagnjenje h kostolomu ter slično. Rahitični otroci so v glavnem zato podvrženi tej bolezni, ker jim manjka sonca, ker rastejo v kletnih in slabih stanovanjih. V hribovitih predelih ne poznajo te otroške bolezni, čeprav so tudi tam marsikje otroci slabo hranjeni, toda vedno so na soncu in so jim kratki sončni žarki vedno dostopni. Če pa koža preveč porjavi, če si jo povrh tega še mažemo s kakšnim oljem, recimo orehovim, potem zapremo s tem sami blagodejni sončni žarkom dostop do telesa in je sončenje prej škodljivo, kakor koristno. Pravilno se sonči le tisti, ki skrbijo, da koža ne zarjavi preveč. Zakaj če bi bilo od zamotnosti kožne barve odvisno zdravje telesa, potem bi bili zamorci najbolj zdravi ljudje na svetu, so pa najbolj podvrženi poleg drugim boleznim rahitidi. Torej svetujemo Ljubljaničanom, naj bodo tudi pri sončenju zmerni, zakaj, kar je preveč, je vedno škodljivo!

Po vsem tem vidimo, kako je bil stari Nauportus velikega pomena za izvoz iz teh krajev v kraje ob Črnem morju in v dežele ob Adriji.

Da je bil stari Nauportus zares isti kraj, kot je sedanja Vrhnika, se da dognati, ne glede na navedbe Strabona in drugih tedanjih rimskih in grških piscev, posebno po rimskem zemljevidu cest, ki je znan z imenom »Peutinger'ska tabla« in ki je dandanes eden največjih zakladov dunajske narodne knjižnice. Na tej, iz rimske dobe izvirajoči kartografski risbi, ki je dobila ime po njenem bivšem lastniku, znamenemu humanistu Peutingeriu (od leta 1465 do leta 1547) se povsem ujema njena lega davnega Nauportusa z lego sedanje Vrhnike. Da nima Vrhnika nič več tistega pomena, kot ga je imel stari Nauportus, pa zavis predvsem od dejstva, da se je struga Ljubljane v stoletnih dobah zaradi zasnepa z zemljo zmeraj bolj ozila, tako da ni nič več v isti meri plovnata, kot je bila nekoč. Če bi se z regulacijo posrečilo vsaj približno doseči prvotno stanje te reke, bi imela koristi od tega predvsem Vrhnika, davni Nauportus. (A. X. D.)

Gospodarstvo

Lan je naša prastara tekstilna rastlina

Ljubljana, julija.

Pred nekaj tedni so dobili naši pridelovalci popisne pole, na katerih so morali prijaviti, koliko so posejali raznega žita, koliko so posadili fižola in krompirja in koliko — posejali lanu. Lan! Kaj ga kdo še morda seje pri nas, kaj ni že davno minul čas, ko smo občudovali lepa modro cvetoča polja, ko so po naših hišah delale pridne terice, predice in tkalci? Saj je že nekaj desetletij tega, ko je vendar vse spodril bombaž in bambažna industrija!

Pa ni tako. Lan v Ljubljanski pokrajini ponekod še vedno sejejo in še vedno delajo iz lanenih vlaken domače platno. Pred mnogimi desetletji, ko naši dedje še stitili niso, kaj je to bombaž, so bili prav tako lepo in mnogo bolj solidno oblečeni, namreč v izdelke iz domače volne in domačega platna. Pred to vojno so ga v bivši Sloveniji še vedno dosti sejali na Spodnjem Štajerskem, na Gorenjskem in največ v Prekmurju. V Ljubljanski pokrajini ga sedaj največ sejejo v Beli krajini, kjer se ljudstvo še vedno mnogo oblači v domače platno, pa tudi v nekaterih gorskih vaseh Loške doline, Blok, Velikih Lašč itd.

Poznamo ozimni in jari lan. Ozimni lan se zraste na široko, da dokaj groba vlakna, jari lan pa da eno samo steblo, toda s finejšimi vlakni. Če hočemo pridelati mnogo lanega semena, potem sejemo pač ozimni lan v jeseni. Pri nas je za lan povsod ugodna zemlja; najraje uspeva tam, kjer druge kulture nerade uspevajo, namreč na celini, to je na novo preranih zemljiščih, kjer so bili travniki in pašniki. Lan zahteva mnogo nege, treba ga je tudi pletti in sicer ne enkrat, temveč po dvakrat, trikrat, dokler ni njiva res čista plevela.

Pri lanu je glavno steblo. Obdaja ga celulozni ovoj, pod njim so tako zvane paremhijiske cevke, dolge po nekaj milimetrov, ki obdajajo srček stebela. Omenjene cevke, to so lanena vlakna, ki pridejo pozneje v predelavo. Lan cvete modro, sad pa je glavica s kakimi desetimi semeni. Zanimivo pa je, da lan cvete samo tedaj, kadar je jasno, ob oblačnih dneh in ponoči pa lan zapira svoje cvetove. Ko pride čas, lanu ne zanjejo in tudi ne kose, temveč ga — pulijo. Če smo pustili lan do semena, mu s posebno zobčasto napravo odvajamo seme, stebela pa pripravimo za vlakno. Če pa hočemo od lanu samo vlakna, ga porujemo prej, preden napravi seme. Tak lan daje najboljša vlakna. Ponekod, recimo v Belgiji in v Franciji pa namakajo lan v rekah, kjer nastane biokemičen proces. Na stebela se namreč naselijo neke glivice, ki razjedajo zunanjo celulozo. Tako pri nas namakajo samo konopljo, ki ima še tršo celulozo in tudi trša vlakna ter je dobra samo za vrvi, kvečjemu za vrečevino. Pri nas puste lan ležati na travnikih, da rosa in druga spodbudna vlaga napravi svoje delo. Tudi po tri tedne leži tak lan, lepo razvrščen po travnikih in marsikaj izletnik iz mesta ni vedel, kaj naj pomeni ta lepo razvrščena trava. Nato lan osuše ob veliki temperaturi v posebnih sušilnicah, nakar ga morajo tretji, kar opravijo terice. Terila naprava je podobna velikanski leseni britvi, skozi katere žleb gre lan, lesena britev pa ga na ročni pogon tare. Tako dobimo predvilo, ki ga dobe predice, ga spremene v prejo, preja pa pride na statve ali kakor pravijo v Beli krajini, na »krosna«. Preveč bi bilo opisovati kolovrate, ki delajo iz lanenih vlaken prejo, in preveč statve, ki iz preje delajo platno.

Tako dobljeno platno je rjavo. Ako hočemo finejšo in belo, ga moramo »beliti« na soncu. Dobljeno platno je še vedno grobo — za vrhne obleke, kakor jih nosijo po Beli krajini in so jih včasih nosili tudi po vseh naših krajih. Čim bolj ga belimo, pa čim bolj ga že poprej izbiramo, tem boljše, tem finejše je. Tako

Vernost italijanskega vojaka na ljudski razstavi v Veneciji

Na prvi razstavi ljudske verske umetnosti, ki jo bo OND prihodnje nedelje, dne 19. julija odprla v Napoleonovi dvorani Kraljeve palače v Veneciji, bo zelo značilen oni oddelek, ki obravnava versko poglavje vojska in ki ima zlasti v teh časih silno visok in opozarjajoč pomen.

Tri metre visok kip, ki predstavlja italijanskega vojaka, kraljuje nad prostorom. Ob njegovih tleh ležita zlomljeni dve tabli, na katerih so napisani trije stavki: prvi je Leninov, drugi je iz prve številke brezbožniškega glasila, tretji pa je vzet iz govora španskega delegata na brezbožniškem kongresu v Moskvi.

Dva svetova, dve naziranji, dve duši. In to očitno in zelo zadeto nasprotje je bilo dosegeno s prav preprostimi sredstvi. Tako ta razstava s poudarkom verne duše italijanskega vojaka silno obtožuje boljševizem in zgovorno z dokumenti dokazuje globoko in idealno upravičenost lunjskega napora, ki ga Italija vrši že več let, naprej v Španiji, sedaj pa v Rusiji, zato, da uveljavi plemenito načelo kulture in pravičnosti. (Il Popolo d'Italia, 11. jul. 1942.)

Uradni razglasi

Predpisi o rekviziciji nepremičnin v uporabo za vojaške namene

V »Službenem listu« z dne 11. julija je izšla naslednja naredba:

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odreja:

Člen 1. Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino sme na zahtevo vojaških oblastev odrediti, če je to potrebno v obrambne in varnostne namene, rekvizicijo nepremičnin, njih pritliklin in z njimi trajno zvezanih stvari.

Člen 2. Ne smejo se rekvirirati: 1. obče dostopna poslopja za bogoslužje, 2. poslopja, ki jih uporabljajo verske združbe, 3. poslopja, ki so neposredno določena za namene javne pomoči ali dobrodelnosti, 4. poslopja, v katerih so javne blagajne.

Člen 3. Vojaško oblastvo, za katero se je nepremičnina rekvirirala, jo sme določiti za namen, ki se mu zdi najumestnejši in lahko na njej izvrši nova dela.

Člen 4. Rekvizicija se izvrši z odlokom Visokega komisarja, ki se mora pridobiti prizadele stranki, če je odsotna pa njenim svojem ali osebam, ki so v njeni službi, ter mora navajati označbo rekvirirane nepremičnine in po možnosti tudi predvideno trajanje rekvizicije. Ob izvedbi rekvizicije morajo prevzemajoči vojaški organi napraviti zapisnik, v katerem se popišeeta nepremičnina in njeno takratno stanje.

Člen 5. Vojaško oblastvo, za katero se je nepremičnina rekvirirala, mora plačevati za rekvizicijo odškodnino, ki se po možnosti pogodi v sorazmerju z rednim donosom, katerega lahko daje nepremičnina, upoštevaje tudi pritlikline in njej stalno priključene predmete. Če se ne doseže dogovor, določi odškodnino Visoki komisar po zaslišanju poročila enega izvedenca prevzemajočega vojaškega oblastva in načelnika oddelka za javna dela pri Visokem komisariatu. Odškodnino plača iz svojih sredstev in neposredno prevzemajoče vojaško oblastvo. Če se je rekvirirala nepremičnina radi uporabe na več ko en mesec, se plačuje odškodnina v mesečnih obrokih za nazaj, sicer pa, ko se rekvizicija konča.

Člen 6. Takoj ko preneha potreba, ki je dala povod za rekvizicijo, se mora nepremičnina neugotoma spet izročiti. Ko se nepremičnina spet izroči, sestavijo vojaški organi poleg zapisnika, napravljenega pri prevzemu, nov zapisnik, v katerem se navedejo spremembe, ki so se zgodile v stanju nepremičnine zaradi poškodb, preureditev in zaradi kakršne koli druge predelave v zvezi s prevzemom.

Člen 7. Če je nepremičnina v dobi rekvizicije utrpela v vrednosti več nego bi se bilo zgodilo ob običajni uporabi, se doda odškodnini iz člena 5. še posebna odškodnina, ki ustreza temu večjemu znižanju vrednosti in ki se določi na tamkaj na navedeni način.

Člen 8. Če je zaradi novih del rekvirirana nepremičnina pridobila v vrednosti, ne da bi se bil pridružil njen prvotni stroj glede na njeno namemo, se upravičenec ne more upirati njemu zopetnemu sprejemu in mora povrniti izmed izdatka za delo in zviška na vrednosti tisto vsoto, ki je manjša. V ta namen določi vojaško oblastvo, za katero se je bila nepremičnina rekvirirala, to vsoto, pri čemer navede, svoj izdatek in znesek, ki po njegovem mnenju ustreza dejanskemu zvišku vrednosti. Če nova dela vrednosti nepremičnine niso zvišala, vrne vojaško oblastvo nepremičnino, ako je ne misli postaviti v prejšnji stan, takšno, kakršna je, nekvarno lastnikovi pravici do odškodnine za morebitno zmanjšbo vrednosti. Ob sporu se likvidirata vsota in odškodnina iz prednjih odstavkov po določbah člena 5.

Člen 9. Kdor se popolnoma ali tudi le delno ne pokori rekvizicijski odredbi ali kakor koli ovira njeno izvedbo ali pridruži ali kakor koli spremeni stanje rekviriranih nepremičnin, se kaznuje, če dejanje ni huje kaznivo, z ječo do enega leta in v denariju do 5000 lir. Za sojenje kaznivih dejanj je pristojno vojaško vojno sodišče II. armade — oddelek v Ljubljani.

Člen 10. Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Mesarji pred sodiščem

Kakor so ljubljanski dnevnikarji že poročali, je Kraljeva Kvestura v dneh od 16. do 30. junija med drugim izročila sodišču tudi več ljubljanskih mesarjev, ki so bili obtoženi zaradi uporabe maščob brez dovoljenja. Sodišču so bili izročeni: Ahlin France, Černivec France, Dolfinšek Pavel, Gornik Anton, Kastelic Alojzija, Ham Josip, Javornik Ivan in Stupnik France, vsi mesarji v Ljubljani. Njihova kazniva dejanja so bila take kvalifikacije, da je bilo za sodbo pristojno vojaško vojno sodišče v Ljubljani. Pretekli teden je bila pred tem sodiščem glavna razprava proti omenjenim mesarjem. Mesarji so bili spoznani za krive, da so uporabljali maščobe brez dovoljenja in obsojeni na večletne zaporne kazni, kakor tudi na visoke denarne kazni. Kazni se gibljejo od 3 do 8 let in 8000 do 15.000 lir. Sodba bo te dni uradno objavljena.

V gostilnici. Gost: »To je vendar nezanesljivo! V juhi sem našel kosček cigarete!« — Postrežnik — ne da bi se zavzel —: »Počakajte trenutek, vam prinesem užgalico.«

Kronika diplomatskih zgodb in spletk:

DUNAJSKI KONGRES

Ko so nehali uvodni spori, je knez Metternich v imenu Avstrije in Prusije predlagal načrt o organizaciji nemške konfederacije. Načrt je imel 12 členov in čl. 1. se je glasil: »Države Nemčije, vstevši Avstrijo in Prusijo, se za svoje nemške posesti združijo v konfederacijo, ki bo nosila ime »nemška konfederacija«.

Ostali členi so določali način ustanovitve zveznih deželnih zborov, način glasovanja, pravice posameznih dežel itd.

Prusija je predlagala, da naj bo predsedstvo zveze ponujeno Avstriji. Metternich je prevzel predsedstvo samo pod pogojem, da bo to predsedstvo imelo formalen pomen, ker si je vsaka članica ohranila svo pravo samostojnih predlogov.

Toda Bavarska in Württemberška sta kmalu začeli dvigati glavo; Bavarska je menila, da se ne sme odreči nobenim pravicam suverenosti, Württemberška pa je zagovarjala naziranje, da se ne sme odreči ničemer in da ne sme dopustiti nobene omejitve svojih pravic suverenosti.

Rusija je takoj sporočila, da odobrava načrt o konfederaciji, kakor ga zagovarjata Avstrija in Prusija in da je pripravljena braniti jo »s svojim posegom«, če bi to bilo potrebno.

Bolj nevarna pa je bila zveza, ki so jo sklenile nemške dežele druge vrste, ki niso bile pripuščene v odbor in so po določbah načrta bile prisiljene sprejeti vse sklepe konfederacije, ne da bi imele glasovalno pravico v vodstvu. V tej zvezi sta bila nadvojvodi Badenski in Hessenski, vojvode Nassauski, Brunsviški, Mecklenburg-Strelitz, Anhalt in še okrog 15 manjših knezov in baronov s pravicami suverenosti, zastopniki svobodnih mest Lübeck, Bremen, Hamburg in Frankfurt, ki so se priključili princem in knezom druge vrste. Delo teh zastopnikov je zelo zaviralo delo v odboru. Trudili so se, da bi mogli vstopiti v odbor in ta odbor bi naj postal nekak ožji dunajski kongres. Toda njihovih želja jim niso uslišali in v odbor so jih pustili šele ob koncu dunajskega kongresa, ko so nenadni dogodki narekovali hitro zaključitev vsaj v glavnih vprašanjih.

Precej težavno je bilo tudi vprašanje organizacije švicarske konfederacije. Posamezni švicarski kantoni so se še vedno hudo prepirali med seboj. Na mednarodnem polju pa bi bilo treba dati mednarodni okvir načelu o švicarski nevtralnosti, slovesno priznati njeno svobodo in neodvisnost in vici povrh tega še zboljšati njene meje.

Avstrija bi morala biti po dunajskem kongresu povečana in okrepljena. Povrnjene bi dobila vse pokrajine, ki so jih ji odvzele pogodbe, ki so bile sklenjene v Campoformiju, Luneville, Pozanu in drugod. Avstrija bi dobila nazaj Istro, Dalmacijo, beneške otoke na Adriatskem morju, Kotor, Benetke, vojvodino Milan in Mantovo, kneževini Bressanone in Trento, Tirolsko, Predarelsko, Koroško, Hrvaško in področje na desnem bregu Save.

Mnogo si je Avstrija prisvojila na italijanskem svetu. Tedaj se je Metternich o Italiji izražal: »Italija ni nič drugega kakor zveza neodvisnih držav, ki jih veže samo skupen zemljepisni pojem.« Ta cinična ugotovitev, ki ni prav nič računala z narodnostnim načelom, je nazadnje Avstrijo še mnogo veljala.

Vsa Italija bi morala preiti v okvir avstrijskega vpliva. Francija se je temu upirala, toda Avstrijo je v tem oziru podpirala Anglija, ki je sklenila upreti se slehernemu francoskemu vplivu v Italiji.

Avstrija bi gospodarila nad Lombardijo in Benečijo, posredno pa bi gospodarila tudi nad področjem južno od Pade.

Parmo, Piacenzo in Guastalo bi morala dobiti Marija Luiza, Napoleonova soproga. Franc IV. avstrijski bi dobil Modeno in Reggio s Carraro in Masso. Kraljevino Neapeljsko bi moral dobiti Ferdinand IV., Murat pa bi se moral umakniti, ker je neapeljski prestol prejel od Napoleona. Toskano bi dobil Ferdinand III. Habsburški in sicer proti zahtevam infantke Marije Luize, katere koristi je na kongresu branil španski zastopnik Labrador.

V tem razdeljevanju svetnih dobrin sta se rešila sardinjsko kraljestvo, ki se je povečalo z genovsko deželo in papeževa država. Priposestvovanje Parme, Toskane in drugih dežel ni bilo tako lahko. Te dežele je zahtevala zase Marija Luiza Burbonska. Neapelj je bil po pogodbi med Avstrijo in Muratom dolžan ostati pod Muratom, Avstrijo pa so vezale tudi obljube, ki jih je Metternich dajal svoji znanosti iz Pariza, kraljici Karolini. O vsem tem so se razvijali neskončni spori in razgovori.

(Dalje.)

Droblne novice

Nagrada za rojstvo dvojčkov

Visoki komisar je iz Ducejevega sklada podelil zakoncem Gorenčič Franc in Frančiška, Dešča vas 14, občina Žužemberk, ob priliki rojstva dvojčkov nagrado v znesku 600 lir.

Koledar

Sreda, 15. julija: Henrik I., cesar; Vladimir, kralj; Bonoza, mučenica; Judita, mučenica; Antijoh, mučenec.

Četrtek, 16. julija: Karmelska Mati božja; Rajnelda, devica in mučenica; Favst, mučenec; Evstahij, škof.

Novi grobovi

† V Ljubljani je umrl akademik-jurist g. Kovič Aleš, Gorjki Dolci, star 30 let. Pogreb bo v sredo, 15. t. m. ob 6 popoldne z žal. kapela sv. Jakoba, na pokopališču k Sv. Križu. Naj mu sveti večna luč! Žalujemočim naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Poroka. V ponedeljek sta se poročila v Ljubljani učiteljica gđ. Maria Berger in rudarski inženir g. Sreten Gadžić. Bilo srečno!

Naš duhovni zaklad so dela

Aleša Ušeničnika
Imate že

KNJIGO O ŽIVLJENJU

Broširana Lir 20.—, kart. Lir 27.—

FILOZOFSKI SLOVAR

Broširana Lir 10.—, kart. Lir 16.—
in njegovo najnovejšo prireditev
Tomaža Kempčana

POJA ZA KRISTUSOM

Vezana Lir 22.—, tiskano na finem papirju Lir 30.—

Založba

LJUDSKE KNJIGARNE V LJUBLJANI
Pred Škofijo 5 in Miklošičeva cesta 5

— Hladno vreme. V ponedeljek je vse dopoldne lahko in rahlo deževalo. Dež je bil res blagodejen za vsa polja in razne nasade. Že pred 7 je lahko rosilo, a kmalu nato je brez prestanka deževalo do popoldne, ko se je pričelo pačasi jasiti in vedriti. V ponedeljek je padlo do popoldne 8,8 mm dežja. V torek zjutraj in še dopoldne je bilo močno megleno in zelo hladno. Julija meseca že kmalu ni bila tako nizka dnevna, niti ne jutranja temperatura. V ponedeljek je bil popoldne dosežen temperaturni maksimum +15,6 C, kar je navadna dnevna temperatura tako-le meseca marca in aprila. V torek pa je bila zaznamovana najnižja jutranja temperatura +10,2 C. Tudi prav nizka temperatura za mesec julij!

— Starši! Za sprejemne izpite na srednjo šolo se po novih predpisih zahteva znanje osnov računstva, slovenščine, zgodovine, zemljepisja, prirodosloja in risanja. Zato se bodo Vaši otroci, ki jih boste jeseni vpisali na srednjo šolo, najbolje pripravili iz vseh teh predmetov, če jih prijavite k zasebnemu pripravljalnemu pouku. Prijavljanje dnevno od 9—12: Trgovski dom, prtiličje, Gregoričeva ulica 27. Nudijo se istotam instrukcije za popravne izpite.

— Lepa ročna dela iz lesnih odpadkov. Iznajdljivost naši ljudje je včasih prav čudovita, kar imamo skoraj vsak dan priliko spoznati. Tako so se pojavili te dni dni po mestu razni mladi prodajalci, dečki in deklice, ki za mal denar ponujajo na prodaj prav lične ročne izdelke iz lesnih odpadkov, po večini iz oblancev. To so prav lepe male košarice, nekakšne bombonijere, zelo priprave za rečimo godovna in slična darila, za razne čestitke, pa tudi za misne okraske. Dalje ti mladi prodajalci ponujajo na prodaj tudi male slamičke za otroške lutke, razne pentlje, umetne cvetlice, vse iz oblancev ali iz drobnih koščkov lesa zbite. Vse je tako spretno izdelano, da bi človek skoraj verjel, da je to delano na kakšen fin stroj, ne pa na roko. Na vprašanje, kdo dela te izdelke, odgovarjajo ti prodajalci, ali sami ali pa njihovi bratje, sestre, matere itd. S tem delom so si pač našli ljudje v revnih predmestnih hišah skromen vir dohodka.

— Kupčije z zemljišč in hišami. Zemljiška knjiga okrajnega sodišča v Ljubljani je v prvih desetih dneh meseca julija zaznamovala 14 kupnih pogodb za vrednost 275.140 lir. Od 4. julija, ko so bile uradno objavljene določbe o prometu z nepre-

mičinami, je potrebno, da mora biti vsaka kupna pogodba ali njej slična listina, s katero je zvezan prenos lastninske pravice kake nepremičnine, po prej odobrena od Visokega komisarja, nato je žele na sodišču mogoče izvesti prepis prodane nepremičnine na kupca. Med večjimi kupčijami naj omenimo, da sta Irma in Jože Tomšič, posestnika v Ljubljani, Cesta 29, oktobra št. 23, prodala Frančiški Debečevi, posestnici v Ljubljani, Gospodstvska cesta št. 4, nepremičnino parcelo št. 95/2 kat. občine Krakovsko predmestje v izmeri 320 m² z na njej stoječo enonadstropno hišo za 200.000 lir. Drugače je bilo prodanih nekaj zemljiških parcel, tako gozdov, travnikov in njiv v vrednosti od 1000 do 16.000 lir. Gozdne parcele so v splošnem poceni, le neka gozdna parcela v k. o. Rudnik je bila prodana po 12 lir kvadratni meter, kar je razmeroma visoka cena. Nekoliko zmanjšalo se je zanimanje za stavbne parcele. Letošnja stavbna sezona se še ne razvija v polnem in povoljnem obsegu.

Ljubljana

Karmel na Selu

V četrtek, 16. julija, na praznik Karmelske Matere bože bo v karmeličanski cerkvi na Selu pri Ljubljani: ob pol 6 tih sv. maša; ob 6 slovesna sv. maša; nato vsake pol ure do 11 tih sv. maša. Popoldne bo od pol 5 do 6 izpostavljeno Najsvetejše. Ob 6 pridiga. Govori g. svetnik Franc Hohnjec; nato pete litanije Matere božje z blagoslovom.

Že na predvečer, to je v sredo popoldne, bo izpostavljeno Najsvetejše od pol 5 do pol 7; ob pol 7 bodo litanije Matere božje in blagoslov z Najsvetejšim.

Kdor obišče karmeličansko cerkev od 15. julija opoldne do 16. julija opolnoči, prejme pod navadnimi pogoji popolni odpustek kakor o porcijunkuli, kolikorkrat obišče cerkev.

1 Duhovne vaje za kongregacijo gospodičen in kongregacijo učiteljic pri sv. Jožefu se prične v sredo 15. julija ob 7 zvečer ter trajajo do nedelje 19. julija. Govori bodo v kongregacijski kapeli, in sicer zjutraj ob pol 7, zvečer pa ob 7. Poleg članice so iskreno vabljeni tudi druge gospodične, ki žele opraviti duhovne vaje.

1 Poletni jezikovni tečaji italijanščine, nemščine za začetnike in spretnejše, za odrasle posebej, ugodno za vse, ki se žele hitro in praktično naučiti teh jezikov (kot n. pr. za gospodinje, obrtnike, pomočnike (ce) itd.), ob ponedeljkih, sredo, petkih. Dopolnanski tečaj od 9—10, popoldnanski od pol 3 do pol 4, večerni od 6—7. — Trgovski učni zavod, Kongresni trg. Prijavljanje dnevno od 9—12. Tudi Gregoričeva ulica 27, prtiličje.

1 Književnost, korespondenco, trgovsko računstvo, stenografijo in vse trgovske predmete poučujemo (dvomesečni tečaj). Prijave vsak dan od 9 do 12. Trgovski dom, Gregoričeva ulica 27, prtiličje. Priporočljivo posebno za tiste, ki se nameravajo vpisati v trgovsko šolo ali akademijo, kot tudi za one, ki žele razširiti svoje znanje.

1 Sprejemni izpiti za I. razred gimnazije. Vsi, ki se žele temeljito pripraviti za izpit po novih predpisih, naj se vpišejo v tečaj, kjer bodo poučevali gimnazijski profesorji. Učnina zmerna. Tečaj prične 1. avgusta. Vpis in informacije: Zrinjskega cesta 7-II dnevno od 10—12.

1 Novo stebrišče bo dobilo terazzo-tlak. Te dni so začeli na betonu, s katerim je bilo tlakovano stebrišče od trimostja do novih mesarskih tržnic, delati tako imenovani terazzo-tlak. Vse stebrišče bodo prekrili s polji iz tega tlaka in jih nato zbrusili. To je zadnje delo, ki še čaka na dokončno ureditev na stebrišču, medtem ko je cvetlični paviljon v glavnem že končan in čaka le še na notranjo ureditev in opremo. Vzporedno s temi deli se dokončujejo gradbena dela v ribarnicah. Sedaj so začeli ulivati velike kadi iz umetnega kamna za žive ribe. Takih kadi bo vsega skupaj šest. Približno ob istem času bodo zaključena dela na stebrišču in tudi v ribarnicah, kjer bo treba poleg del iz umetnega kamna dokončati le še pol-stopnišče in vstavit okna ter urediti druge malenkosti.

1 Kot predstavilo izven abonmaja bodo uprizorili prvič v soboto Dario Nicomedijevo igro: »Učiteljica«, v režiji Jožeta Koviča.

1 Luigi in Federico Ricci: »Krišpin in njegova botra«. Fantastično-komična opera v osmih slikah. Prevod: Niko Stritof. Peli bodo: Krišpina — Primožič, Mirabolana — Anžlovar, Fabrizia — Janko, Asdrubala — Zupan, Contina — Lipušček, Bortola — Simončič, Aneto — Mlejnjkova, botro — Golobova, Lizetto — Barbičeva. Dirigent: Anton Nefat. Režiser: Robert Primožič, zborovodja: Rado Simončič, inscenacija: R. Primožič.

1 Strah pred cepitjem zoper tifus se je po

pojasnilih, objavljenih v dnevnikih, pri osebu mesarskih in gostilniških obratov naglo poleglo, da so mestni zdravniki v Mestnem domu že drugi dan imeli dosti opravka. Tudi v Ljubljani je namreč že popolnoma dokazano, da cepljenje proti tifusu ne vpliva slabo na prav noben telesni organ. Za priložnost 800 lani z uživanjem tablet cepilnih mlekaric in peric, saj prav nobena med njimi ne more povedati kakih slabih posledic. Ta način cepjenja zoper tifus ni škodoval niti najnežnejšim in najbolj občutljivim ženskam, saj niso občutile prav nobenih slabosti niti naseče žene, enako se pa niso pojavile nobene slabe posledice pri njih, ki so pozneje zanosile. Lani cepilne perice in mlekarice sedaj upravičeno zafrkujejo one korajžne moške, ki so v svoji lahkovernosti trepetali pred uživanjem zaščitnih tablet, namesto da bi se veselili, ker jih bo cepljenje zanesljivo obvarovalo pred nevarnim tifusom. Lani je bilo pa cepljenih tudi dosti mlekarjev in lastnikov molznih krav, prav tako pa tudi vse možko osebe pralne, ki letos ne morejo verjeti, kaj naj bi bilo mesarsko in gostilniško osebje oplašilo pred zaščitnimi tabletami, ker vendar tudi lani cepljeni moški niso občutili nobenih slabosti ali sploh neprijetnih posledic. Pa ne samo zaradi obvarovanja lastnega zdravja, temveč tudi zato, da bi cepljeno mesarsko in gostilniško osebje ne razširilo tifusa na druge, ko bi se morali mesarski in gostilniški stan zavedati, da je cepljenje zoper tifus stanovska dolžnost slehernega, ki ima opravka z živili. Cepljenje osebja teh dveh stanov bo trajalo ves ta teden, zato je pa tudi še v sredo, 15. t. m. čas, da zamudniki pridejo k prvemu zaužitju zaščitnih tablet, seveda pa že ob 7.30, ker cepljenje traja samo do 9. ure. Ne pozabite prinesiti kozarec za vodo s seboj! Prihodnji teden pridejo na vrsto prodajalci in prodajalke drugih živil, ker moramo Ljubljano ohraniti zdravo ter jo obvarovati pred vsemi boleznimi, ki nam sodobna medicina proti njim nudi učinkovite pripomočke in tako zanesljivo zaščito kot so tablete zoper tifus.

1 Letna solata gre h koncu. Po malih ljubljanskih vrtovih in nasadih že vidimo za ta čas običajni pojav, da gre domača glavna solata h koncu in tudi na mizah je sedaj postala kar redka. Le redko katera glavica je še ostala in za glavno solato vlada sedaj kar znatno povpraševanje, čeprav imamo sedaj že dovolj drugih nadomestil za solato, kakor rečevo peso, kumare in radič. Pri domači solati je v Ljubljani že tako: spomladi je najprej na vrsti regrat, potem motovilce, nato berivka, vmes je že radič, potem glavna solata, ki drži kake 3 mesece, nato je treba malo počakati na endivijo, nakar je na vrsti zopet jenski motovilce, ako ga ne prehiti sneg. Kar je glavna solata sedaj še ostalo, je že precej olesnela in sili v seme. Še vedno dober pa je domači radič, ki prav sedaj raste najbolj bujno.

Naznanila

GLEDALISCE. Drama: Sreda, 15. julija: zaprto. — Četrtek, 16. julija ob 17: »Romeo in Julija«. Red četrtek. — Petek, 17. julija: zaprto. — Sobota, 18. julija ob 17.30: »Učiteljica«. Prva letošnja uprizoritev, izven abonmaja. Cene od 15 lir navzdol. — Nedelja, 19. maja ob 17.30: »Učiteljica«. Izven. Cene od 15 lir navzdol.

Opera: Sreda, 15. julija ob 17: »Krišpin in njegova botra«. Četrtek, 16. julija: zaprto. — Petek, 17. julija: zaprto. — Sobota, 18. julija ob 17: »Krišpin in njegova botra«. Red A. Nedelja, 19. julija ob 16.30: »Krišpin in njegova botra«. Cene od 15 lir navzdol. RADIO. Sreda, 15. julija, 7.30 Poročila v slovenščini — 7.45 Pisana glasba — 8 Napoved časa. Poročila v italijanščini — 12.30 Operetna glasba — 12.40 Duet harmonik Malgaj — 13 Napoved časa. Poročila v italijanščini — 13.15 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini — 13.20 Pisano glasbo vodi dirigent Gallino — 13.50 Simfonie. Glasba — 14 Poročila v italijanščini — 14.15 Koncert sopranistke Nade Stritar — 14.45 Poročilo v slovenščini — 17.45 Orgelski koncert Pavla Hansgala, sodeluje altsista Franja Golobova; prenos iz cerkve sv. Petra v Ljubljani — 19.30 Poročila v slovenščini 19.45 Komorna glasba — 20 Napoved časa. Poročila v italijanščini — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini — 20.30 Vojaške pesmi — 20.45 VIII. obletnica ustanovitve Pomorske Topniške Milice: I. prenos slavnostnega govora generala Angela Ginochertija, II. godba in zbor IX. okraja CC. NN. pod vodstvom dirigenta Giovannijs Orsemanno — 21.30 Operna glasba na posluh — 22 Zanimivosti v slovenščini.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarnar: Mr. Bakarič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 29; mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Iz Hrvatske

Skrb hrvatske vlade za prehrano ljudstva. Glavno vprašanje, s katerim se trenutno bavijo gospodarski resorji hrvatske vlade, je posvečeno skrbni za prehrano uradništva in ljudstva. V tem pogledu sta važni izjavi, ki sta jih podala hrvatska ministrica za gospodarstvo in finance dr. Toth in dr. Košak. Prvi je govoril na zborovanju zastopnikov hrvatskih kmetov, ki so se zbrali prejšnji teden v Zagrebu ter razpravljali o vseh vprašanjih, ki se nanašajo na letošnji pridelek v posameznih hrvatskih pokrajinah. Minister dr. Toth je uvodoma poudarjal, da mora vsaka hrvatska gospodarska politika izhajati iz dveh osnovnih zahtev, namreč iz zahtev po varstvu in čuvanju državne neodvisnosti in iz zahtev po ohranitvi nacionalnega in državnega edinstva. Gospodarski položaj nove države, ki je nastala sredi sedanje vojne, še ni povsem urejen ter zaradi tega zahteva najracionalnejše gospodarstvo. Temu zlu lahko odpomore samo sodelovanje najširših ljudskih slojev. Takšno sodelovanje in pripravljenost odstopanja viškov dobljenih pridelkov za

prehrano drugih zahteva čut socialne pravičnosti in pripravljenost na žrtve, ki so v primeri z žrtvami vojakov, ki na bojiščih prelivajo svojo kri, zelo majhne. Finančni minister dr. Košak se je pa v svoji izjavi, ki jo je dal zastopnikom domačega in inozemskega tiska, bavil z vprašanjem ureditve gmoletnega položaja državnih uradnikov in upokojencev in njihove preskrbe z živili. Med drugim je dejal, da zvišanje plač trepnetno ne prihaja v poštev, ker bi novo zvišanje plač — prvo obetno zvišanje je bilo že izvršeno — preveč obremenilo državni proračun. Hrvatska vlada bo zato prišločila na pomoč svojemu državnemu uradništvu na drug način in to z ustanavljanjem posebnih preskrbovalnih uradov, ki bodo vse državne uradnike in upokojence preskrbovali z glavnimi vrstami živil in kurivom po uradno določenih cenah. Ti uradi bodo vsakemu državnemu uradniku in vsakemu članu njihovih družin lahko za dobo enega leta kreditirali nabavo potrebnega blaga v višini 2000 kun. Preskrbovalni uradi bodo predvsem nabavili za državno uslužbenstvo odgovarjajoče količine drv, premoga, moke, krompirja, fižola, mleti, olja, zelja in repe. Državnim upokojencem bo pomagano na ta način, da jim v bodoče ne bo treba več odtrgovati od pokojnin raznih odbitkov. Blago bodo pa prav tako lahko kupovali v preskrbovalnih uradih kakor ostalo aktivno uradništvo.

Iz Srbije

Umaknitev iz prometa bankovcev Nemške kreditne blagajne. Lista uredb nemške vojaškega poveljstva v Srbiji objavlja uredbu, po kateri bo Srbska narodna banka v času od 1. do 15. julija t. l. umaknila iz prometa vse bankovce Nemške kreditne blagajne. Po tem roku Srbska narodna banka omenjenih bankovcev ne bo več zamenjavala.

Slikarska razstava v Belgradu. V prostorih Kolarčeve ljudske univerze v Belgradu se prejšnjo nedeljo odprli razstavo gojencev slikarske šole Mladena Josića. Na razstavi so zastopani s svojimi deli: Vladan Stih, Selimir Barbulović, Aljoša Josić, Vera Dimitrijević, Amalija Gačanović, Todorović, Dukanae, Spiridonović, Grujić in drugi.

Vodja srbske nacionalne službe na inšpekciji. Vodja srbske nacionalne službe dr. Kotur je prejšnji teden obiskal delavne enice omenjene organizacije v Mačvi in Posavini. Pri tamošnjih regulacijskih delih rek Mutniku, Velikem jezeru in Beli Reki je zaposlenih enajst delavskih enic z okoli 1200 obvezniki. Razen teh je pri istih delih zaposlenih še okoli 6500 kmečkih fantov. Obvezniki delavne službe stanujejo v skupnih zdravih prostorih in imajo dobro hrano. Poskrbljeno je tudi za razne telesne vaje in igre ter za zabavo in petje. Ker je delo pri regulaciji omenjenih rek precej naporno, so za vse članke te službe v tamošnjih krajižnih žilnih delovnih čas. Razen delovnih enic v Mačvi in Posavini deluje v bližnjem Obrenovcu tudi obrenovska skupina te službe. Ta šteje okoli 600 obveznikov, ki izvršujejo razna melioracijska dela ter predvsem obnavljajo vas Skela.

Dolgin - Debeluh - Ostrogled

Risbe: ROM — Besedilo po K. J. ERBENU

24.

DEBELUHU JE ZACEL RASTI TREBUH TAKO HITRO, DA STA KOMAJ UBEZALA PRED NJIM. NAENKRAT GA JE BILO POLNO, KAKOR DA SE JE PRIVALILA GORA.

25.

KO PRIDEJO VSI TRIJE DO SKALNEGA GOROVJA, SREČAJO TRETJEGA CLOVEKA, KI JE IMEL Z ROBCEM ZAVEZANE OCIL. »TO JE NAS TRETJI TOVARIS«, REČE DOLGIN.

KULTURNI OBZORNIK

Razprava o apostolskem pojmovanju Cerkve

J. Orožem: Nauk Apostolskih del o Cerkvi. Inauguralna disertacija, str. 71, 1942.

Prof. dr. Janez Orožem, znani liturgični pisatelj, je vzel za snov svoji inauguralni disertaciji natančno preiskavo nauka o Cerkvi, kakor je obsežen v Apostolskih delih, kar naj v konkretnem pokaže apostolsko pojmovanje Cerkve. Tako posega s to razpravo v osnove cerkvene organizacije ter prinaša za naš čas zanimivo in trdno podkrepljeno apologijo poslanstva Cerkve, kot božje ustanove. V uvodu v razpravo analizira izjave o Cerkvi v Apostolskih delih ter jih označi kot težnjo po kraljestvu božjem, ki naj bi bilo 1. poslednje, 2. notranje, 3. vesoljno in 4. naj ima na zemlji svojstveno socialno obliko, kar naj bo kot priprava za enostransko božje kraljestvo, ki bo absolutno poslednje. Če je vsebina evangelija ideja božjega kraljestva, pa je v osnovi Apostolskih del historična realizacija božjega kraljestva na zemlji, prve konkretne oblike cerkvene družbe, cerkvene vodstva in dejanske rasti Cerkve. In tako se mu je pri razbiranju dokumentov o tej prvi apostolski Cerkvi razdelila razprava v naslednja tri poglavja: Prvo poglavje podaja pojav Cerkve v Apostolskih delih sploh, ki se je od vsega začetka pokazala kot vidna in samostojna družba zlasti na tri načine: a) v lastni notranji samostojnosti, ki se kaže v posebnem nauku, bogoslužju in

vodstvu; b) v samostojnosti navzven, ki se razodeva v dejanskem odnosu do judovske verske organizacije in c) v samostojnih imenih za članstvo in družbo samo. Pod temi vidiki govori o začetkih cerkvene organizacije, ko raziskuje njeno zvezo s Sinagogo ter odločno poudarja neodvisnost od nje, ki je bila slovesno proglašena s Petrovim načelom svobode in Jakobovimi klavzulami v posebnem dekretu, ki so ga delegati raznesli posameznim cerkvam. V razboru imen, ki so jih prvi kristjani upotrebovali med seboj, se vidi tudi, da so se zavedali samostojnosti. Imenovali so se: bratje učenci, verniki, drugi so jih imenovali nazareje; za celotno občestvo pa so imeli izraz: množica in cerkev. Zadnja ima najprej pomen konkretne občine vernikov enega mesta, pozneje pa dobiva vesoljni značaj. Nastajajo pa te cerkve vse iz jeruzalemske prvotne cerkve ter ohranjajo zvezo z njo, učej isti nauk, imajoč isto bogoslužje in priznavajoč isto apostolsko avtoriteto. To so osnove nove Cerkve.

Drugo poglavje govori o prvih temeljih te nove družbe vernikov, kakšno je njeno ogrodje in njena razčlenjenost. Iz dokazov se jasno vidi Petrov primat v prvi Cerkvi in v zboru apostolov. V duhovniški službi je bil sicer enakovreden drugim apostolom, imel pa je prvenstvo v učitelstvu in vladarstvu, to je: pravno prvenstvo, ki vsebuje vrhovno zakonodajno, sodno in kaznično oblast. Ta je najbolj očitna iz Apd. Posebno primera s Pavlom potrjuje, da je bilo Petrovo prvenstvo splošno priznано dejstvo v prvi Cerkvi. Nadalje pisatelj opredeljuje vlogo in značaj apostolata, najprej apostolata »dvajajsterih«, ki imajo trojno poslanstvo: učiteljsko, duhovniško in vladarsko. Za ap. Pavla in Barnaba pa se odloči,

da sta v vsem bila enakovredna apostolom, le da nista bila v zboru dvajajsterih. Nato analizira podrejene službe (sedmerih) in »zbor starešin«, ki bi bili diakoni in duhovniki, apostolski pomočniki pri vodstvu in učitelstvu Cerkve, podrejeni monarhičnim pravicam episkopata.

Tretje poglavje pa analizira dokaze o božji ustanovitvi te Cerkve ter njeni hierarhični uredbi. Da je Cerkve res božje delo, se vidi iz čudežev in delovanja sv. Duha ter iz čuda Cerkve same (dokaze za božanstvo tega »moralnega čudeža« je pred kratkim obdelal prof. dr. V. Fajdiga v posebni razpravi, ki je izšla v Bogoslovni akademiji). Nato pa prinaša dokaze, da je tudi pravna ureditev Cerkve od Boga, da je Cerkve torej božjepravna organizacija s hierarhično uredbo. Tu govori o izvoru apostolske oblasti ter izvoru Petrovega primata ter o ustanovitvi cerkvene organizacije. Tako je potrdil tudi v vprašanju primata, ki si ga moremo razlagati le z odločitvijo Jezusovo. Tako je Cerkve, kot jo slika Apd., res Jezusova evangelska Cerkve, in je katoliška Cerkve, kot danes obstoji, res prava apostolska — in zato tudi Kristusova — Cerkve.

Tako je s svojo zanimivo teološko razpravo dokazal, da je Cerkve že v Apd. pojmovana kot socialno-versko dejstvo že od vsega začetka ter da jim temeljna organizacija sloni na apostoli, ki jim nabeleži Peter ter je že v prvih oblikah imela vse tri cerkvene hierarhične stopnje, čeprav zanje še ni bilo nazivov. Dokazal je tudi, da je Cerkve božje delo in božjepravna tudi ureditev Cerkve, kajti vse drugačne razloge ne morejo zadovoljivo razložiti cerkvene organizacije.

Lepa apologetična razprava za izobražence našega časa.

SPISAL DR. J. SKET

Miklova Zala

REKAL F. GODEC

280.

»Mislil sem, da vzamem nocoj ta nepristopni tabor. Ali zastonj. Prvi kamen, ki je priletel s strmine, je zadel mene in mnogim drugim je odbila nocoj zadnja ura. Povsod okrog se razlega jok in stok. Kdor ni ubit ali ranjen, je pa zbežal v turški tabor. Mene pa so pustili tu brez pomoči in samega.«

281.

Hči izpere očetu rane na glavi in mu jo obveže s krilom svoje obleke. Tako je ustavila kri. »Preden se zdani, morate odtoč,« mu reče Almira. »Tudi jaz moram še pred svitom priti v svoje skrivališče. Nihče ne sme vedeti, kje sem bila in da sem govorila s vami. Sicer sva izgubljena oba.«

282.

»Vse je izgubljeno, ako mi ti ne pomagaš!« reče Tresoglav. »Tri dni se že bijejo Turki z Rožani nad Gradiščem in niso še uspeli, da ga vzemo. Poveljnik in jaz sva iskala skrivni vhod, ki vodi iz Sveten, pa ga nisva mogla najti. Če mi ga ti ne pomoreš najti, sem izgubljen, tako mi je zažugal turški poveljnik.«

ZAHVALA

Vsem, ki ste počastili spomin dragega soproga in dobrega očeta, gospoda

EMIL MORETA

SODAVIČARJA IN TRGOVCA S KURIVOM.

izrekamo najtoplejšo zahvalo. Naša iskrena hvaležnost velja posebej pevcem za občutene žalostinke, nadalje vsem, ki so obsuli njegov grob s prekrasnim cvetjem. vsem, ki so nam sočutno stali ob strani ter končno vsem, ki so se na zadnji poti poslovili od njega.

Ljubljana, dne 14. julija 1942.

GLOBOKO ZALUJOČA RODBINA:

MORE

Za vedno me je zapustil moj srčno ljubljeni mož, brat, zet, stric in svak, gospod

ing. Marjan Kunc

K večnemu počitku ga spremimo v četrtek, dne 16. julija 1942 ob 5. uri popoldne z Žal, iz kapelice sv. Nikolaja, k Sv. Križu.

Ljubljana, Kamnik, dne 14. julija 1942.

Žalujoči:

Milena Kunc roj. Senekovič, žena
in ostalo sorodstvo.

Za dobro voljo

Uspeh šolske razlage. V 4. razredu ljudske šole je učiteljica razlagala, kolikšnega pomena je »vejica« v pravopisu, kdaj in kje se mora postaviti. Nato učenkam razdeli listke, pa jim narekuje daljši sestavek s pozivom, naj same skrbno, da bodo »ločila« (vejice) pravilno postavljena. Ko je končano, vzame v roko listek bližnje učenke, ki je nalogo tako-le pogodila: »Neki človek je stopil v hišo na glavi, je imel siv klobuk na nogah, široke rumene čevlje na obrazu, s smehom v roki, palico iz ebenovine v očeh, oster pogled.«

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF

Predstave ob delavnikih ob 16 in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

Film neomajanega tovarištva, globoke požrtvovalnosti, film iz dijaškega življenja

Gangsterjev sin

V glavni vlogi: Jackie Cooper

KINO SLOGA - TEL. 27-30

Romantična glasbena komedija iz starih dunajskih časov

Ljubi Avguštin

PAUL HÖRBIGER - MARIA ANDERGAST

KINO MATICA - TEL. 22-41

Slava in beda slavnega umetnika

Strast

Barbara Stanwyck, Adolphe Menjou, William Holden itd.

KINO UNION - TEL. 22-21

Zahvala

Vsem, ki ste v dneh trpljenja, ko smo izgubili ljubljeneža moža, očeta, brata, strica, svaka in zeta gospoda

Počivavnik Lojzeta

mestnega računskega inšpektorja

čutili z nami bol, ga spremili in mu podarili cvetje v slovo, naša najprisernejša zahvala. Iskrena zahvala častiti duhovščini. Prav posebna zahvala pa bodi izrečena gg. zdravnikom dr. B. Lavriču, dr. Mirko Hribarju in dr. Ahčinu, ki so mu tako očetovsko lajšali trpljenje v težki bolezni. Zahvala naj velja zastopniku ljubljanskega župana g. načelniku Svetelu in g. načelniku fin. oddelka dr. Grošu in vsem njegovim kolegom in kolegicam in vam dragi Matičarji na čelu z g. direktorjem Mirko Poličem, ki ste mu tako občutno zapeli v slovo, naša ponovna najprisernejša zahvala. Sv. maša za dušnico se bo brala v četrtek, dne 16. t. m. ob 7. uri v župni cerkvi sv. Petra v Ljubljani.

Ljubljana, dne 14. julija 1942.

ZALUJOČE RODBINE:

Počivavnik, Fabjan, Wohinz in Sežun

Giovanni Verga:

16

Tone Nevolja

Roman.

»Lepo življenje mora biti v tistih krajih!« je pripomnil Baraba.

»Na levo, vi! Pustite vesla!« je vpil gospodar Tone.

»Pri Judeževi krvi! Zvenite mi čoln v mreže!« je prišel vresčati stric Cola s krmila. »Ali boste končali s klepetanjem?! Ali smo tu, da bi lenarili ali da delamo?«

»Valovanje nas potiska nazaj,« je dejal Tone.

»Vreži jo na tisto stran, prešičji sin,« mu je zavpil Baraba. »S kraljicami, ki ti roje po glavi, nam boš uničil dnevni zaslužek!«

»Primojduha!« je odvrnil tedaj Tone z dvignjenim veslom. »Če to ponoviš, ti dam z njim po glavi.«

»Kakšna novost pa je to?« je poskočil stric Cola s krmila. »Ali si se tega naučil pri vojakih, da ti človek ne sme reči niti ene besede.«

»Grem tedaj,« je odgovoril Tone.

»Ti kar pojdi, gospodar Fortunat si bo s svojim denarjem že našel drugega.«

»Slugi potrpežljivost, gospodarju previdnost,« je dejal gospodar Tone.

Tone je veslal dalje, godrnjaje, ker ni mogel oditi peš in boter Rožič, da bi jih pomiril, je dejal, da je čas za zajtrk.

V tistem trenutku se je pokazalo sonce in človek je rad izpil požirek vina, zaradi hladu, ki je vladal. Tedaj so onile dečki pričeli delati

s čeljustmi, s steklenko med nogami, medtem ko je čoln valoval čisto polagoma v širokem krogu plutev.

»Prvi, ki izpregovori, dobi brco v zadnjo stran!« je dejal stric Cola.

Da bi ne dobili brce, so vsi pričeli žvečiti kot voli, gledajoč valove, ki so prihajali s širokega morja in ki so se valili brez pen, tiste zelene mehove, ki ti ob »ončnem dnevu dajo misliti na črno nebo in na morje, ki je take barve kot šolska tabla.

Stric Cola je poskočil: »Gospodar Čebula bo nocoj nekajkrat zaklel, toda ni pomoči. Pri svežem morju ni ribolova.«

Beter Rožič ga je najprej brenil, ker je stric Cola, ki je bil postavil sklep, prvi izpregovoril, nato pa je odvrnil: »Sedaj, ko smo že tu, počakajmo, da izvlečemo mreže!«

»Valovanje prihaja s širokega morja in nam je v prid,« je dodal gospodar Tone.

»Jojo!« je medtem mrmral stric Cola.

Sedaj, ko je bil molk prekinjen, je Baraba vprašal Toneta Nevoljo: »Ali mi daš ogorek smotke?«

»Nimam ga,« je odvrnil Tone, ne da bi še mislil na poprejšnji spor. »Dal ti bom pa polovico svoje.«

Možje na ladji, sedeči na dnu, s hrbtom na klopi in z rokami pod glavo, so prepevali popevke vsak zase in čisto polagoma, da bi ne zaspali, kajti v resnici so že zapirali oči pred bleščečim soncem. Baraba je tleskal s prsti, ko so mulji sunkoma polzeli iz vode.

»Nimajo nobenega dela,« je dejal Tone. »In zabavajo se s poskakovanjem.«

»Ta smotka je dobra!« je odvrnil Baraba. »Ali si v Napoliju take kadil?«

»Da, mnogo sem jih pokadil.«

»Toda pluteči se pričenjajo potapljati,« je pripomnil boter Rožič.

»Ali vidiš, kje je propadla 'Previdnost' s tvojim očetom?« je dejal Baraba. »Tam doli pri Rtu, kjer sonce meče pogled na one bele hiše in kjer je morje videti čisto zlato.«

»Morje je grenko in mornar umrje na morju,« je odgovoril Tone.

Baraba mu je podal svojo steklenko in nato so potihoma pričeli godrnjati o stricu Colu, ki je bil pes za ladjino moštvo, kot da bi bil gospodar Čebula tam prisoten, da bi gledal, kaj delajo in kaj ne delajo.

»Vse to zato, da bi on mislil, da brez njega čoln ne more pluti,« je dodal Baraba. »Biriči!«

»Rekel mu bo potem, da je ribe vlovil on, s svojo spretnostjo, pri vsem svežem morju. Glej, kako se potapljaajo mreže, plutev ni več videti.«

»Dečki! Ali naj dvignemo mreže? Ker če prične valovanje, nam jih iztrga iz rok.«

»Oh! oh!« je pričelo vpiti moštvo, podajajoč si vrč.

»Sveti Frančišek! Kot da ni res da smo ujele ves ta božji blagoslov ob valovanju!« je vzkliznil stric Cola.

Mreže so mrgolele in se iskrale na soncu, čim so se pojavile iz vode in vse dno čolna se je zdelo napolnjeno z živim srebrom. »Gospodar Fortunat bo sedaj zadovoljen in ne bo nam očital tistih treh karlinov, ki nam jih daje na dan,« je zamrmral Baraba, ves rdeč in znojen.

»To je nam namenjeno! Da si lomimo hrbet za druge in ko spravimo skupaj nekaj novčičev, pride vrag in jih požre!« je dodal Tone.

»Nad čem se pritožuješ? Ali ti boter Fortunat ne izplača tvojega dnevnega zaslužka?« mu je dejal ded.

Nevolje so se na vse načine napenjali, da bi zaslužili denarcev. Dolginka je jemala v tkanje kak svitek platna in hodila je tudi v pralnico, za račun drugih. Gospodar Tone in nečaki, ki so hodili na dno, so si pomagali, kot so si znali in če je bolečina v kolku upagibala starega kot kavelj, je ostajal na dvorišču, da bi obnavljal zanke na mrežah, popravljal vrše in urejeval priprave, ker se je spoznal na vsako stvar svoje obrti. Luka je hodil delat na železniški most za petdeset stotink na dan, četudi je njegov brat Tone govoril, da niso zadostale niti za srajce, ki jih je obrabljal pri prenašanju kamenja s košaro. Toda Luka se za to ni zmenil, tudi če si je obrabljal ramena. Ales je hodil pobirat rake vzdolž kleti in črvice za vabo, ki jih je prodajal po deset novčičev za zvitek in včasih je hodil do Ognje in Mlin-skega rta, vračajoč se s krvavečimi nogami. Toda boter Zuppidodo je vsake sobote spravil v žep lepe denarce, da bi z njimi zakrpal 'Previdnost' in treba je bilo nič koliko vrš za popravo, kamenja z železnice, vabe po deset novčičev in platna za beljenje, z nogami v vodi do kolen in s soncem nad glavo, da bi spravili skupaj štirideset onz! Vsi sveti so prišli in stric Križ ni delal drugega, kot da se je sprehajal po uličici, z rokami na hrbtu, da se je zdel kot zlovesča ptica.